

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 lipca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że M. N. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 4 lutego 2015 roku jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą u płatnika składek J. N..

Decyzja została wydana na podstawie art.83 ust.1, art.38 ust.1, art.83 ust.1 punkt 2, art.6 ust.1 punkt 5, art.8 ust.11 punkt 1, art.11 ust.2, art.12 ust.1, art.13 punkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 roku, poz.121 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji Zakład wskazał, iż ubezpieczona nie podjęła współpracy od 4 lutego 2015 roku, a zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych miało na celu jedynie uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego i skorzystanie z zasiłku macierzyńskiego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyli J. N. i M. N..

Pełnomocnik skarżących wniosła o zmianę decyzji poprzez ustalenie, że M. N. od dnia 4 lutego 2015 roku podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba współpracująca ze swoim mężem J. N. prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą oraz o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz każdego z odwołujących kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu odwołania podała, iż M. N. współpracowała ze swoim mężem J. N. w okresie wcześniejszym i współpraca ta trwała aż do podjęcia przez nią pracy na podstawie umowy o pracę. Własną działalność gospodarczą ubezpieczona prowadziła od 7 kwietnia 2010 roku do 1 listopada 2012 roku. Po zakończeniu umowy o pracę ubezpieczona chorowała i wymagała hospitalizacji. Od 15 września 2014 roku ubezpieczona była niezdolna do pracy w okresie ciąży. Po zakończeniu pobierania zasiłku ubezpieczona wróciła do współpracy z mężem i współpracę tę kontynuowała do dnia porodu. Płatnik opłacał terminowo wszystkie składki na ubezpieczenia społeczne.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie.

Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2017 roku pełnomocnik organu rentowego wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Pełnomocnik skarżących określiła wartość przedmiotu sporu na kwotę 9.000 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona M. N. jest architektem.

Ubezpieczona ukończyła dodatkowo szkolenie za zakresu integracji systemów zarządzania zasobami energetycznymi budynków w stopniu podstawowym, budownictwa pasywnego, kurs A. (...), A. Ilustrator, kurs zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej.

(zeznania ubezpieczonej min.00:02:57 – 00:15:23 protokół z 22.02.2016 r. w zw. z min.00:18:20-00:28:25 protokół z 11.12.2017 r., zaświadczenia – k.120-124, k.98 akt ZUS)

Ubezpieczona M. N. w okresie od 7 kwietnia 2010 roku do 31 października 2012 roku prowadziła działalność gospodarczą w zakresie architektury. Od 1 listopada 2012 ubezpieczona zawiesiła wykonywanie działalności gospodarczej. Działalność gospodarcza została wykreślona z dniem 24 kwietnia 2015 roku, wobec niezłożenia przez

ubezpieczoną wniosku o wznowienie działalności, przed upływem 24 miesięcy od dnia zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej.

(wydruk z (...) k.171, k.170 akt ZUS)

Od 1 listopada 2012 roku do 26 stycznia 2014 roku ubezpieczona była zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez J. N..

(okoliczność bezsporna, zeznania J. N. – min.00:05:05-00:12:57 protokół (...).12.2017 r.)

W okresie od 27 kwietnia 2014 roku ubezpieczona była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w (...) jako asystent projektanta. Umowa została zawarta na czas określony do 26 lipca 2014 roku.

(umowa o pracę – k.11)

W okresie od 30 lipca 2014 roku do 6 sierpnia 2014 roku ubezpieczona była hospitalizowana w Oddziale Chorób Wewnętrznych Pododdziale Kardiologicznym Wojewódzkiego (...) w Ł..

(karta informacyjna – k.7)

Od 30 lipca 2014 roku ubezpieczona była niezdolna do pracy i pobierała zasiłek chorobowy po ustaniu tytułu do ubezpieczenia.

(okoliczność bezsporna)

W okresie od 21 do 24 września 2014 roku ubezpieczona, będąca wówczas w 6 tygodniu, ciąży przebywała w szpitalu z powodu zagrażającego poronienia. Ponowna hospitalizacja z tych samych przyczyn miała miejsce od 2 do 8 października 2014 roku.

(karty informacyjne – k.7 odwrót, k.8, karta ciąży – k.9-10)

Ubezpieczona przedłożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zaświadczenia lekarskie o niezdolności do pracy do dnia 3 lutego 2014 roku.

(okoliczność bezsporna)

Mąż ubezpieczonej J. N. od 15 marca 2007 roku prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest doradztwo w zakresie informatyki. J. N. zajmuje się infrastrukturą informatyczną, konfiguracją sieci, wdraża rozwiązania dla edukacji, kultury, prowadzi szkolenia partnerów A..

Działalność gospodarczą jest prowadzona w miejscu zamieszkania w Ł. przy ul. (...).

J. N. zleca rozliczenia finansowe firmie księgowej.

(wydruk z (...) k.169 akt ZUS, zeznania ubezpieczonej min.00:02:57 – 00:15:23 protokół z 22.02.2016 r. w zw. z min.00:18:20-00:28:25 protokół z 11.12.2017 r., zeznania J. N. – min.00:23:34-00:35:56 protokół z 22.02.2016 r. w zw. z min.00:05:05-00:12:57 protokół (...).12.2017 r.)

W dniu 21 maja 2013 roku w ramach prowadzenia działalności gospodarczej J. N. zawarł umowę o świadczenie usług z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. polegających na świadczeniu usług szkoleniowych i serwisowych dla kontrahentów C. z zakresu produktów i oprogramowania oferowanego przez spółkę (...). Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

W ramach współpracy ze spółką (...) kontaktował się z M. J.. Po raz pierwszy M. J. kontaktowała się z firmą (...) w 2014 roku. Kontaktowała się telefonicznie, mailowo.

Za wykonane usługi (...) wystawiał faktury, które przekazywała również ubezpieczona.

M. J. kontaktowała się z ubezpieczoną, która prowadziła kalendarz J. N., ustalała terminy szkoleń, pomagała w organizacji szkoleń, pomagała w aranżacji (...) biura spółki (...).

(umowa – k.134-135 akt ZUS, zeznania świadka M. J. min.00:03:27-00: (...) protokół z 30.06.2016 r.)

W dniu 7 lipca 2014 roku J. N. zawarł z Katedrą Przyrządów Półprzewodnikowych i Optoelektronicznych Politechniki (...) umowę o współpracy w celu prowadzenia wspólnych projektów badawczych, rozszerzenia dialogu pomiędzy społecznościami akademickimi a sektorem niepublicznym, stworzenia lepszych warunków zdobywania wiedzy i umiejętności potrzebnych do przyszłej pracy studentom zgodnie z aktualnymi i przyszłymi potrzebami stron. Współpraca ta mogła być realizowana przez m.in. prowadzenie wspólnych projektów badawczo-rozwojowych, przyjmowanie studentów na praktyki, staże, organizację wspólnych konferencji naukowych.

(porozumienie – k.141-142 akt ZUS)

W dniu 6 września 2013 roku J. N. zawarł umowę o świadczenie usług z M. K., na podstawie której zobowiązał się wykonywać czynności w zakresie projektowania serwisów i stron internetowych oraz doradztwa projektowania wnętrz. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

(umowa – k.131-133 akt ZUS)

W 2014 roku A. C. zawarł z J. N. 7 umów o dzieło: 26 lutego, 26 maja, 18 czerwca, 25 lipca, 20 sierpnia, 21 września i 25 listopada.

(okoliczność bezsporna)

Od dnia 4 lutego 2015 roku J. N. zgłosił ubezpieczoną jako osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

J. N. obliczył i rozliczył za ubezpieczoną składki na ubezpieczenie społeczne i dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za okres od lutego do kwietnia 2015 roku po podstawy wymiaru wynoszącej 8.775,55 zł, za maj 2015 roku od podstawy wymiaru wynoszącej 5.095,48 zł.

(okoliczności bezsporne)

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej J. N. w 2012 roku osiągnął przychód w kwocie 141.574,30 zł i dochód w kwocie 24.411,07 zł.

W 2013 roku przychód wyniósł 252.290,71 zł a dochód 138.230,56 zł.

W 2014 roku przychód wyniósł 162.066,32 zł a dochód 86.757,50 zł

W 2015 roku przychód wyniósł 226.701,01 zł a dochód 105.754,89 zł.

(deklaracje PIT 51-58, zestawienie za 2015 rok – k.58 odwrót)

Od 19 maja 2015 roku ubezpieczona wystąpiła z roszczeniem o zasiłek macierzyński.

(okoliczności bezsporna)

W dniu 23 marca 2015 roku ubezpieczona podała pielęgniarce środowiskowej w odpowiedzi na pytanie o rodzaj wykonywanej pracy, że ma „aktualnie L4”.

(karta opieki – dokumentacja medyczna k – k.90)

W dniu 7 kwietnia 2015 roku ubezpieczona otrzymała skierowanie do szpitala celem diagnostyki kardiologicznej.

(dokumentacja medyczna – k.31-36)

W okresie od 14 do 20 kwietnia 2015 roku ubezpieczona przebywała w szpitalu w Klinice (...) w Ł..

(dokumentacja medyczna, karta informacyjna – k.85)

J. N. sporządził opis stanowiska pracy – specjalista do spraw administracyjnych, do zadań którego należało zapewnienie sprawnego funkcjonowania firmy oraz realizacja wybranych projektów, koordynowanie działań w celu realizacji firmy.

Bezpośrednim przełożonym osoby wykonującej pracę na tym stanowisku był właściciel firmy, a osoba ta mogła być zastępowana przez właściciela lub inne wyznaczone do tego osoby.

Do zakresu obowiązków specjalisty do spraw administracji należały:

1) sprawy biurowe w 1/2 wymiaru czasu pracy - utrzymanie kontaktu z klientem (sprawy techniczne), bieżąca obsługa księgowa, ZUS, poczty, weryfikacja i realizacja płatności, wystawianie faktur, wprowadzenie przelewów bankowych, przygotowanie dokumentacji dla księgowej, nadzór nad polisami, organizowanie i zaopatrywanie firmy w materiały potrzebne do funkcjonowania biura, nadzór nad archiwizacją dokumentów firmy, rezerwacja hoteli, wyszukiwanie połączeń, organizowanie i planowanie kalendarza, pozyskanie i analiza danych informacji;

2) sprawy estetyczno – plastyczne w 1/4 wymiaru czasu pracy – wsparcie w zakresie estetycznym i wizualnym, weryfikacja i przygotowanie materiałów pod względem wizualnym (prezentacje, instrukcje), doradztwo w zakresie nowych projektów, idei pod względem estetycznym i funkcjonalnym,

3) sprawy architektoniczne w wymiarze 1/4 wymiaru czasu pracy – poszerzenie zakresu działalności, realizacja wybranych projektów.

(opis stanowiska – k.163 akt ZUS)

W dniu 30 kwietnia 2015 roku J. N. zawarł z A. C. umowę o świadczenie usług w zakresie pozyskania i analizy danych i informacji z rynku, prowadzenia rozmów z kontrahentami i przygotowanie dla nich ofert, prowadzenia szkoleń oraz przeprowadzenia prostych wdrożeń, z zakresu produktów i oprogramowania oferowanych przez J. N..

Umowa została zawarta na okres 3 miesięcy.

(umowa – k.158-160 akt ZUS)

Ubezpieczona zajmowała się odbieraniem korespondencji, umawianiem spotkań J. N., odbierała i wysyłała przesyłki. Na początku 2015 roku faktycznej pracy w miesiącu było 5-6 dni. Aby wykonać prace biurowe J. N. musiałby poświęcić na nie 3-4 dni w miesiącu. Miesięcznie J. N. może wystawiać od 1-2 do 10 faktur.

(zeznania ubezpieczonej min.00:02:57 – 00:15:23 protokół z 22.02.2016 r. w zw. z min.00:18:20-00:28:25 protokół z 11.12.2017 r., zeznania J. N. – min.00:23:34-00:35:56 protokół z 22.02.2016 r. w zw. z min.00:05:05-00:12:57 protokół (...).12.2017 r.)

Ubezpieczona zajmowała się również w ramach działalności męża pracami architektonicznymi, które nie przynosiły dochodów.

(zeznania J. N. – min.00:23:34-00:35:56 protokół z 22.02.2016 r. w zw. z min.00:05:05-00:12:57 protokół (...).12.2017 r.)

Ubezpieczona jest nadal zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca. Obecnie J. N. rozszerzył działalność o wynajem mieszkań. Wynajmowane mieszkanie kupiła M. N. do majątku odrębnego w 2016 roku.

Ubezpieczona nie pomaga mężowi w prowadzeniu działalności, gdyż opiekuje się drugim półtoramiesięcznym dzieckiem.

(zeznania J. N. min.00:05:05-00:12:57 protokół z 11.12.2017 r., zeznania ubezpieczonej min.00:18:20-00:28:25 protokół z 11.12.2017 r.)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z ww. dokumentów, których strony nie kwestionowały ani pod względem autentyczności ani treści merytorycznej.

Sąd pominął załączone do akt postępowania rentowego dokumenty dotyczące certyfikatów J. N., bowiem kwalifikacje J. N. i zakres działalności gospodarczej nie były przedmiotem sporu.

Dokonując oceny dokumentu zatytułowanego „Opis stanowiska pracy” w którym wskazano jakie czynności należą do osoby zatrudnionej na tym stanowisku oraz jaki wymiar czasu powinien być poświęcony na poszczególne grupy zadań Sąd miał na uwadze, że dokument ten nie jest opatrzony datą. Nadto treść tego dokumentu jest sprzeczna z zeznaniami J. N. z których wynika, iż prace biurowe zajmowały nie więcej niż 3 - 4 dni w miesiącu, a na początku roku 2015 roku – 5 – 6 dni.

Zeznana świadka A. C. nie zasługują na wiarę. Świadek zeznał, że rozpoczął współpracę z firmą (...) od 2005-2006 roku, a J. N. zarejestrował działalność gospodarczą w 2007 roku, zatem świadek nie mógł współpracować w podanych przez siebie okresie.

Świadek A. C. wskazuje jakie prace wykonywała M. N., jednak zeznania te nie zostały poparte żadnymi innymi dowodami. Świadek zeznając o czynnościach wykonywanych przez M. N. nie podaje, kiedy te prace były wykonywane. Świadek zeznał, że ubezpieczona rezerwowała hotele, ale strona nie przedstawił chociażby faktury z której wynikałoby, że rezerwacja miała miejsce, nie zostały przedstawione maile z których wynikałoby, że A. C. przesyłał ubezpieczonej prezentacje do sprawdzenia, a na podstawie tej korespondencji można byłoby określić zakres i czas prac wykonywanych przez ubezpieczoną.

A. C. zawarł umowę o współpracy od 30 kwietnia 2015 roku, a zatem ewentualna współpraca z ubezpieczoną mogła trwać jedynie do dnia porodu – do 19 maja 2015 roku.

Nie znajdują potwierdzenia w zebranym w sprawie materiale dowodowym zeznania świadka A. C., iż ubezpieczona zajmowała się poszukiwaniem funduszy unijnych na realizację programów dla szkół, na zakup sprzętu, że znalazła projekt na wyposażenie szkół w nowe technologie.

Z zeznań świadka A. C. wynika, iż w okresie od lutego do maja 2015 roku współpracował z J. N. i M. N. przy organizacji dwóch konferencji – w Centrum Europejskim i Centrum (...). Również zeznania w tym zakresie nie zostały poparte żadnymi dowodami, tym bardziej że jak wynika z zeznań świadka miałyby przesyłać M. N. materiały mailem.

Ubezpieczona miałyby zająć się odbiorem przesyłek, które były dostarczane przez kuriera. Na tę okoliczność również nie zostały przedstawione żadne dowody, poza twierdzeniami A. C..

Z zeznań świadka M. J. wynika, iż miała ona stały kontakt z ubezpieczoną od 2014 roku. Jako pracownik spółki (...) ustalała z ubezpieczoną terminy szkoleń, otrzymywała od M. N. faktury wystawione przez J. N.. Ubezpieczona przyjeżdżała do siedziby spółki (...). Świadek potwierdziła, że współpracowała z ubezpieczoną, to jednak z jej zeznań nie wynika jakie czynności wykonywała ubezpieczona w spornym okresie – od 4 lutego 2015 roku do 18 maja 2015 roku. Świadek dokładnie wskazała, iż współpracowała z ubezpieczoną w ramach organizacji szkoleń, ale strona nie przedstawiła żadnych dowodów (maili, faktur) z których wynikałoby, kiedy szkolenia te miały miejsce. Współpraca

ta mogła się odbywać w okresie gdy ubezpieczona była po raz pierwszy zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca.

Sąd pominął zeznania świadka A. W., bowiem świadek nie współpracowała z J. N., prowadziła jedynie rozmowy dotyczące planów ewentualnej współpracy. Świadek nie kontaktowała się z M. N. i nie ma żadnej wiedzy czym zajmowała się w firmie (...).

Zeznania ubezpieczonej i J. N. dotyczące czynności, którymi miała zająć się ubezpieczona po ponownym podjęciu współpracy (od 4 lutego 2015 roku) nie zostały poparte żadnymi dowodami, potwierdzającymi wykonanie przez ubezpieczoną tych prac. Dowodem takim nie mogą być projekty załączone do akt postępowania rentowego, bowiem nie są one opatrzone datą i nie można ustalić, w jakim czasie zostały wykonane.

Zeznania odwołujących się, jako zainteresowanych rozstrzygnięciem sprawy na ich korzyść, powinny być potwierdzone innymi obiektywnymi dowodami, które w toku postępowania nie zostały złożone.

Nadto zeznania ubezpieczonej i J. N. dotyczące wprawdzie współpracy wykonywanej przez ubezpieczoną aktualnie są niespójne. Ubezpieczona zeznała, iż obecnie zajmuje się półtoramiesięcznym dzieckiem i nie może wykonywać pracy, zaś J. N. szczegółowo wskazał czym zajmuje się ubezpieczona – sprawami organizacyjno – formalnym, weryfikuje prezentacje, wyszukuje mieszkań, firm budowlanych. Prace te łączy z wychowaniem dziecka.

Sąd pominął zeznania świadka J. J. dotyczące przyczyn niewystawienia zwolnienia lekarskiego ubezpieczonej za okres pobytu w szpitalu i po tym okresie. Świadek nie zna przyczyn niewydania ubezpieczonej zaświadczenia lekarskiego, nie ma też wiedzy na jak długo ubezpieczona powinna otrzymać zwolnienie lekarskie. Okoliczność, iż ubezpieczona odmówiła przyjęcia zwolnienia lekarskiego nie została odnotowana w dokumentacji medycznej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy ubezpieczona M. N. faktycznie podjęła i wykonywała od dnia 4 lutego 2015 roku powierzone jej obowiązki jako osoba współpracująca z J. N. przy prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucił, że zamiarem ubezpieczonej i płatnika składek nie była trwała współpraca przy działalności, ale stworzenie kilkumiesięcznej ochrony ubezpieczeniowej oraz spowodowanie przeniesienia wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa na Fundusz (...).

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 5 i art. 12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2017 roku, poz.1778) obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym i wypadkowym – podlegają, z zastrzeżeniem art.8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Ponadto jak stanowi art.11 ust.2 ww. ustawy dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art.6 ust.1 punkt 2, 4, 5, 8 i 10.

Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych (art.36 ust.1 ww. ustawy).

Definicja osoby współpracującej z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą została sformułowana w art.8 ust.11 ww. ustawy. Zgodnie z treścią tego przepisu za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz zleceniobiorcami, o której mowa w art.6 ust.1 punkt 4 i 5, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające,

jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia.

Warunkiem, jaki jest konieczny do uznania danej osoby za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, jest zaliczenie tej osoby do kręgu osób najbliższych dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Za osobę tę może być uznana tylko osoba, którą poza łączącym ją z prowadzącym działalność gospodarczą pokrewieństwem, pozostaje z nim we wspólnym gospodarstwie domowym – które to warunki niewątpliwie w przedmiotowej sprawie były spełnione pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem i okoliczność ta nie była sporna.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy M. N. współpracowała z mężem J. N. przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej oraz ocena charakteru tej współpracy w aspekcie kryteriów określonych w art.8 ust.11 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli zakresu prac małżonki na rzecz działalności gospodarczej męża i ewentualnie ich kwalifikacji w sensie techniczno-prawnym jako „współpracy w prowadzeniu działalności gospodarczej”.

Bezspornym jest pozostawanie małżonków we wspólnym gospodarstwie domowym, zatem ocenić należy czy rozmiar prac, ich rodzaj, zorganizowanie i częstotliwość mają wymiar ekonomiczny i organizacyjny na tyle istotny, by można było uznać go za współpracę w rozumieniu ww. przepisu.

Pojęcie „współpraca gospodarcza” nie zostało zdefiniowane ani w ww. ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych ani w ustawie z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz.U. 2017 roku, poz.2168).

W wyroku z dnia 20 maja 2008 roku (II UK 286/07, Lex nr 516822) Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej powodującą obowiązek ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych uznać można tylko taką pomoc udzieloną przedsiębiorcy przez jego małżonka, która ma charakter stały i bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia współdziałanie przy tym przedsięwzięciu. Takie rozumienie współpracy odpowiada bowiem celom ustawy systemowej wyrażającym się przymusem ubezpieczenia, na zasadzie równości wszystkich zarobkujących własną pracą (niezależnie od podstawy jej świadczenia). W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, iż ustawa systemowa nie zawiera legalnej definicji „współpracy przy prowadzeniu działalności”, a przy interpretacji tego sformułowania nie można abstrahować od obowiązków małżonków wynikających w Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a także od ratio objęcia współpracowników obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, jakim jest jak najszersze zabezpieczenie obywateli na wypadek wystąpienia ryzyk ubezpieczeniowych, co jednak nie prowadzi do konstatacji, że w każdej sytuacji wykonywania określonego zadania (pracy) przez małżonka osoby prowadzącej działalność gospodarczą, na rzecz małżonka - przedsiębiorcy, dla celów prowadzonej przez niego działalności współpraca ta musi i może być kwalifikowana jako współpraca przy prowadzeniu tej działalności, wymagająca objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Warto dodatkowo zaznaczyć, że zwrot „współpraca przy wykonywaniu pozarolniczej działalności gospodarczej” jest użyty w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych i ta właśnie ustawa, a w szczególności norma prawna zamieszczona w jej art.8 ust.11 w związku z art.6 ust.1 punkt 5 powinna wyznaczać jego znaczenie. Ocena, czy w konkretnej sytuacji pomoc świadczona przez małżonka może być uznawana za współpracę stanowiącą podstawę do objęcia tej osoby obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym i rentowymi, wymaga uprzednich ustaleń faktycznych co do charakteru i rodzaju tych czynności.

W literaturze przedmiotu wyrażany był pogląd, iż w sformułowaniu o współpracy w prowadzeniu działalności gospodarczej należy upatrywać nie tylko pracy na rzecz tego przedsięwzięcia, ale także współudziału w prowadzeniu tej działalności, włączając nawet w ten udział „zysk” (por. Z. Myszka: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1994, II UZP 27/94, PiZS 1995 nr 5, s. 74-82). Ów zysk jako wyznacznik współpracy raczej został odrzucony przez naukę (por. M. Skąpski: Zagadnienia stosunku pracy między członkami rodziny, Warszawa 2000, s. 203), co nie wydaje się trafne o tyle, że współpraca osoby bliskiej musi mieć znaczenie ekonomiczne dla prowadzącego działalność. Zgodnie z definicją zamieszczoną w Słowniku języka polskiego „współpraca” oznacza pracę wykonywaną

wspólnie z kimś; także: pomoc, udział we wspólnej pracy, działalności (Nowy słownik języka polskiego pod. red. Elżbiety Sobol, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 2002, str.1150). Z wykładni literalnej wynika zatem, iż pojęcie „współpracy przy prowadzeniu działalności” zakłada, że współpracujący ma istotny wpływ na tę działalność. Wartość działania w ramach współpracy musi być także znacząca. Nie bez przyczyny stawiano w literaturze wymagania, by odnosić ową współpracę i jej wartość do zysku przedsięwzięcia gospodarczego, prowadzonego przez małżonka. Z terminem współpraca wiąże się także cecha stałości, w sensie stabilności ekonomiczno-zawodowej osoby zainteresowanej. Ważne jest istnienie pewnego związania z pracą wykonywaną w ramach współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Zasadne jest też przyjęcie, że wykonywana przez osoby współpracujące działalność powinna charakteryzować się zorganizowaniem i pewną ciągłością. Nie może zatem stanowić w sensie prawnym współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej podejmowane czynności sporadyczne, okazjonalnie, zajmujące nikłą ilość czasu. Taki pogląd wyznacza też wykładnia historyczna. Aczkolwiek de lege lata ustawodawca zrezygnował z wymagania, by osoba objęta ubezpieczeniem z tytułu współpracy pracowała co najmniej w wymiarze 1/2 etatu, to jednak ta zmiana ustawodawcza wynikała głównie ze zmiany systemu ubezpieczeń społecznych, polegającej na tym, iż każdy tytuł prawny wpisany do ustawy prowadzi do powstania obowiązku ubezpieczenia społecznego, bez względu na rozmiar przychodu ubezpieczonego. Ustawodawca musiał być świadomy, że nie będzie do końca możliwe ustalenie jakie i ile czynności, czy też ile czasu dziennie małżonek jako osoba współpracująca musi poświęcić na sprawy firmy, aby można było ją za taką uznać. W przypadku małżonków nie zawsze da się oddzielić czynności związane z szeroko pojętym obowiązkiem dbania o dobro rodziny od czynności związanych z prowadzeniem firmy. Rezygnacja z przesłanki pracy w połowie wymiaru czasu pracy nie jest związana z chęcią uniezależnienia omawianego tytułu ubezpieczenia społecznego od rozmiaru zadań wykonywanych przez współpracującego i ich znaczenia ekonomicznego, co niewątpliwie pośrednio może być łączone z ilością czasu poświęcaną przedsięwzięciu gospodarczemu. Dotyczy to szczególnie prac rutynowych, niewymagających twórczego zaangażowania.

Reasumując cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy działalności gospodarczej”, o której mowa w art.8 ust.11 ww. ustawy są występujące łącznie:

- a) istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego,
- b) bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej,
- c) stabilność i zorganizowanie,
- d) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 roku, II UK 134/0, Lex nr 584969, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 roku, II UK 315/09, Legalis nr 316866).

Ustalenia te wskazują, że ocena, czy pomoc świadczona przez małżonka może być uznawana za współpracę w rozumieniu art.8 ust.11 ustawy systemowej, stanowiącą w myśl art.6 ust.1 punkt 5 ww. ustawy podstawę do objęcia tej osoby obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym i rentowymi, wymaga uprzedniego zbadania stanu faktycznego nie tylko w zakresie charakteru i rodzaju czynności podejmowanych przez członka rodziny, ale także czasu potrzebnego na ich wykonanie, ich wartości i zorganizowania.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że czynności wykonywane przez ubezpieczoną M. N. nie mieszczą się w pojęciu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej, gdyż rozmiar prac, ich rodzaj, zorganizowanie i częstotliwość nie miały wymiaru ekonomicznego i organizacyjnego na tyle istotnego, by można było uznać go za współpracę w rozumieniu art.8 ust.11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Płatnik składek nie wskazał jakimi motywami kierował się zgłaszając ubezpieczoną do ubezpieczeń społecznych jako osobę współpracującą. Nie nastąpił bowiem ani znaczący rozwój działalności, a przychody utrzymywały się na podobnym poziomie. Do dnia 3 lutego 2015 roku ubezpieczona była niezdolna do pracy, przy czym niezdolność ta przypadała w okresie ciąży. Do 26 lipca 2014 roku ubezpieczona wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę

i posiadała tytuł do ubezpieczenia społecznego. Od 30 lipca 2014 roku ubezpieczona była niezdolna do pracy i otrzymywała zasiłek chorobowy, po ustaniu tytułu do ubezpieczenia.

Ubezpieczona w ramach współpracy miałyby zająć się prowadzeniem kalendarza swojego męża – umawiać spotkania, szkolenia, wyszukiwać połączenia, rezerwować hotele, a także weryfikować prezentacje, odbierać korespondencję, przesyłki, wystawiać faktury, kontaktować się z księgową. Na potwierdzenie tych okoliczności w toku postępowania nie zostały złożone żadne dokumenty (maile, faktury, umowy). Umowa z A. C., którego prezentacje miała sprawdzać ubezpieczona została zawarta w dniu 30 kwietnia 2015 roku. Ubezpieczona nie wskazała czy w maju 2015 roku kontaktowała się z A. C. i czego te kontakty dotyczyły. A. C. zeznał, iż współpraca rozwinęła się po wakacjach 2015 roku, jednak okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem przedmiotem postępowania było ustalenie czy współpraca ta rozpoczęła się od dnia 4 lutego 2015 roku.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, iż w ramach współpracy ubezpieczona sporządzałaby jakiegokolwiek dokumenty, prowadziła korespondencję, odbierała przesyłki. Nawet jeśli ubezpieczona odebrała przesyłkę to strona skarżąca nie wykazała, że te czynności miały wymierny, ekonomiczny efekt. Nie były to czynności skomplikowane ani czasochłonne, a nadto ubezpieczona mogłaby odebrać przesyłkę w ramach obowiązków świadczonej wzajemnie przez małżonków a wynikających z art.23 k.r.o. i art.27 k.r.o. Należy także wskazać, iż czynności wykonywane przez ubezpieczoną polegające na odebraniu przesyłki czy przekazaniu dokumentów księgowej, jako podjęte w celu prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa prowadzonego przez J. N. w zasadzie mieszczą się w granicach zwykłego zarządu majątkiem wspólnym.

Z ustaleń Sądu w oparciu o zeznania J. N. wynika, iż ubezpieczona mogła wystawić od 1-2 do 10 faktur miesięcznie oraz że czynności biurowe zajmowały jej 3-4 dni w skali miesiąca.

Ubezpieczona miałyby pracować od 4 lutego 2015 roku do 14 kwietnia 2015 roku i od 21 kwietnia 2015 roku do 18 maja 2015 roku. Współpraca ta miałyby trwać nieco ponad 3 miesiące. Ubezpieczona poza hospitalizacją w okresie od 14 do 21 kwietnia 2015 roku, w dniu 24 marca 2015 roku w odpowiedzi na pytanie o rodzaj pracy podała położyć że „ma L4”. Zwolnienie to nie zostało przekazane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Powyzsze okoliczności jednoznacznie wskazują na brak przesłanki częstotliwości i stabilności pracy, które to przesłanki są wymagane łącznie do uznania działań ubezpieczonej za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Czas jaki ubezpieczona miałyby poświęcić na wykonywanie pracy był nieznaczny, 3-4 dni w miesiącu. Ewentualna praca ubezpieczonej nie przelożyła się na realny, systematyczny wzrost przychodów firmy.

Praca ubezpieczonej nie miała charakteru stabilnej i zorganizowanej. Współpraca ubezpieczonej ograniczyła się do wykonania kilku czynności w krótkim okresie (3 miesięcy), jak wyżej wskazano czynności te mogły zajmować ubezpieczonej 3-4 dni w miesiącu.

Praca ubezpieczonej nie była na tyle istotna aby płatnik składek potrzebował pomocy, bowiem ani przed zgłoszeniem ubezpieczonej do ubezpieczeń społecznych ani w okresie jej niezdolności do pracy nie zatrudnił innej osoby, a czynności zlecone ubezpieczonej wykonywał sam.

W toku postępowania ubezpieczona wykazywała, że pracę na rzecz firmy męża wykonywała już w okresie od 1 listopada 2012 roku do 26 stycznia 2014 roku. Okres tej współpracy nie był kwestionowany przez organ rentowy i nie podlega ocenie Sądu w niniejszym postępowaniu. Niemniej jednak okoliczność, że ubezpieczona współpracowała z J. N. we wcześniejszym okresie nie stanowi dowodu na potwierdzenie tezy, że współpraca ta została podjęta w tym samym zakresie i rozmiarze od dnia 4 lutego 2015 roku.

Podjęcie przez ubezpieczoną współpracy nie generowało stałych, dodatkowych dochodów firmy, a sytuacja prowadzonego przez J. N. przedsiębiorstwa była stabilna. Sąd podziela pogląd wyrażony w przez Sąd Najwyższy w

wyroku z dnia 20 maja 2008 roku (II UK 286/07, Lex 516822), iż „tylko w przypadku gdy małżonek przedsiębiorcy podejmuje aktywność przynoszącą mu określone dochody aktywność ta wiąże obowiązek ubezpieczeń społecznych”. Należy także wskazać, iż współpraca małżonka przy prowadzeniu działalności gospodarczej opiera się nie na podporządkowaniu lecz na stosunku osobistym i rodzinnym i polega na istotnym przejęciu przez współmałżonka jako osobę współpracującą pewnego zakresu odpowiedzialności za rozwój firmy, która stanowi bazę do egzystencji (źródło dochodów) rodziny. Oczywistym jest, że im prężniej działa firma, tym lepiej jest zabezpieczony materialny byt rodziny. Strona skarżąca nie wykazała, iż praca ubezpieczonej miała jakikolwiek wpływ na zwiększenie dochodów z tytułu działalności gospodarczej, że ubezpieczona miała jakikolwiek wpływ na rozwój firmy.

Przedstawione okoliczności przemawiają za uznaniem, że ubezpieczona ze względu na ciężę i związane z tym ewentualne prawo do świadczeń, była zainteresowana objęciem jej tytułem do ubezpieczeń społecznych od wysokiej podstawy wymiaru składek. Bez wątplenia ubezpieczona i płatnik składek mieli świadomość tego, że liczona od takiej podstawy składka będzie wysoka, ale składkę w takiej wysokości będzie płacić przez krótki tylko czas i temu celowi podporządkowała skonstruowanie określonej sytuacji prawnej, a zgłoszenie współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej, miało być narzędziem realizacji tego celu.

Ponadto zauważenia wymaga, że odwołujący byli reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika i to na nim, a nie na Sądzie czy organie rentowym spoczywał ciężar udowodnienia istnienia spornego stosunku prawnego. Należy bowiem mieć na względzie, że Sąd rozstrzyga sprawę według właściwego prawa materialnego na podstawie koniecznych ustaleń faktycznych uzyskanych dzięki zebranych środkom dowodowym. Na te ustalenia składają się dowody, które przedstawiają w pierwszej kolejności same strony, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art.232 k.p.c. W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych kontroli podlega decyzja organu rentowego i ciężar dowodu będzie zależał od rodzaju decyzji.

W niniejszej sprawie organ rentowy przeprowadził postępowanie kontrolne, w wyniku którego wydano sporną decyzję, w której organ podał szczegółowo z jakich przyczyn brak jest podstaw do objęcia ubezpieczeniem M. N. i jakie dokumenty zgromadził w czasie prowadzonego postępowania, które dają podstawy do takiego twierdzenia. Zatem jeżeli organ rentowy na podstawie materiałów zgromadzonych w postępowaniu administracyjnym zarzucił bezpodstawne zgłoszenie ubezpieczonej do ubezpieczeń społecznych z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej, to w postępowaniu sądowym skarżący zobowiązani byli, co najmniej do odniesienia się, co do tych zarzutów (art.221 k.p.c.) oraz wykazania faktów przeciwnych niż stwierdzone przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji i wskazania dowodów, czego w sposób wystarczający nie uczynili.

Natomiast przechodząc do podnoszonej przez organ rentowy kwestii określenia przez płatnika podstawy wymiaru składek wskazać należy, iż płatnik określił podstawę wymiaru składek w wysokości dozwolonej przez ustawodawcę. Sąd podziela w pełni pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale 7 sędziów z dnia 21 kwietnia 2010 roku (II UZP 1/10, Lex 590235) zgodnie z którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy wskazał, że osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu (art.6 ust.1 punkt 5 i art.12 ust.1 ustawy systemowej), a ubezpieczeniu chorobowemu na zasadzie dobrowolności (art.11 ust.2 ustawy systemowej). Objęcie ochroną ubezpieczeniową wiąże się z powstaniem obowiązku opłacania składek. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, w myśl art.20 ust. 1 ustawy systemowej, określa zawsze podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, jedynie z ograniczeniem wynikającym z art.20 ust.3 ustawy (podstawa wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe nie może przekraczać miesięcznie 250% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale). W rezultacie zakwestionowanie zadeklarowanej podstawy wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe powoduje także zakwestionowanie podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe. Analiza art.18 ustawy systemowej prowadzi do wniosku, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność została określona inaczej niż w przypadku ubezpieczonych, co do których podstawę tę odniesiono do

przychodu w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (art.4 punkt 9 i 10) lub kwoty uposażenia, wynagrodzenia bądź innego rodzaju świadczenia. Łączy się to ze specyfiką działalności prowadzonej na własny rachunek i trudnościami przy określaniu przychodu z tej działalności. Z tych względów określenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ustawodawca pozostawił osobom prowadzącym pozarolniczą działalność, stanowiąc w art.18 ust.8 ustawy, że podstawę tę stanowi zadeklarowana kwota, z zastrzeżeniem jej dolnej granicy w wysokości 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale (w brzmieniu obowiązującym przed 27 grudnia 2008 roku). W konsekwencji w przypadku tych ubezpieczonych obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ich wysokość nie są powiązane z osiągniętym faktycznie przychodem, lecz wyłącznie z istnieniem tytułu ubezpieczenia i zadeklarowaną przez ubezpieczonego kwotą, niezależnie od tego, czy ubezpieczony osiąga przychody i w jakiej wysokości. W odniesieniu do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego tych osób ustawodawca zastrzegł, jak wskazano wyżej, górną kwotę graniczną podstawy wymiaru składek w wysokości 250% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Inaczej rzecz ujmując, wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób prowadzących działalność pozarolniczą w przedziale od 60% do 250% przeciętnego wynagrodzenia zależy wyłącznie od deklaracji ubezpieczonego, nie mając żadnego odniesienia do osiąganego przez te osoby przychodu. Po stronie osoby prowadzącej pozarolniczą działalność istnieje zatem uprawnienie do zadeklarowania w granicach zakreślonych ustawą dowolnej kwoty jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, wobec czego sposób w jaki realizuje to uprawnienie zależy wyłącznie od jej decyzji. Ingerencja w tę sferę jakiegokolwiek innego podmiotu jest więc niedopuszczalna, chyba że ma wyraźne umocowanie w przepisach.

Reasumując, z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczona nie podjęła od dnia 4 lutego 2015 roku współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez J. N.. Wobec powyższego Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd obciążył ubezpieczoną i płatnika składek obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez organ rentowy.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił na podstawie §6 ust.4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku, poz. 490) z zw. z §21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz.1804 ze zm.) oraz §2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawach opłat za czynności radców prawnych z dnia 20 września 2017 roku (Dz.U. z 2017 roku, poz.1799).

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego w sprawie o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o podleganie ubezpieczeniom społecznym) oblicza się biorąc za podstawę zasądzenia opłaty za jego czynności z tytułu zastępstwa prawnego stawki minimalne określone w §6 ww. rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku (uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 roku III UZP 2/16, Legalis nr 1472916).

ZARZĄDZENIE

- 1) Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ubezpieczonych.
- 2) Doręczyć pełnomocnikowi ubezpieczonych zapis audio protokołu z 11.12.2017 r.

17.01.2018 r.